

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

P9_TA(2022)0110

Środki przeciwko zanieczyszczeniu wody powodowanemu przez azotany, w tym ulepszenia w różnych systemach pomiaru azotanów w państwach członkowskich

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie środków zapobiegających zanieczyszczeniu wód azotanami, w tym w sprawie udoskonalenia stosowanych w państwach członkowskich systemów pomiaru stężenia azotanów (2021/3003(RSP))

(2022/C 434/03)

Parlament Europejski,

- uwzględniając petycje nr 0751/16, 1025/16, 0793/17, 0819/17, 0482/20, 0490/20, 0491/20, 0499/20, 0535/20, 0095/21 i 0862/21,
- uwzględniając art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, art. 4 i 191 oraz art. 192 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a także art. 35 i 37 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając dyrektywę Rady 91/676/EWG z 12 grudnia 1991 r. dotyczącą ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego ⁽¹⁾ („dyrektywa azotanowa”),
- uwzględniając dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki wodnej ⁽²⁾ („ramowa dyrektywa wodna”),
- uwzględniając dyrektywę 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 lutego 2006 r. dotyczącą zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylającą dyrektywę 76/160/EWG ⁽³⁾ („dyrektywa o jakości wody w kąpieliskach”),
- uwzględniając dyrektywę 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu ⁽⁴⁾ („dyrektywa o wodach podziemnych”),
- uwzględniając dyrektywę 2008/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 17 czerwca 2008 r. ustanawiającą ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego ⁽⁵⁾ („dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej”),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi ⁽⁶⁾ („dyrektywa o wodzie pitnej”),
- uwzględniając komunikat Komisji z 20 maja 2020 r. zatytułowany „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 – Przywracanie przyrody do naszego życia” (COM(2020)0380),
- uwzględniając komunikat Komisji z 17 listopada 2021 r. zatytułowany „Strategia UE na rzecz ochrony gleb 2030 – Korzyści ze zdrowych gleb dla ludzi, żywności, przyrody i klimatu” (COM(2021)0699),
- uwzględniając komunikat Komisji z 20 maja 2020 r. zatytułowany „Strategia »od pola do stołu« na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego” (COM(2020)0381),
- uwzględniając komunikat Komisji z 12 maja 2021 r. zatytułowany „Droga do zdrowej planety dla wszystkich – plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby” (COM(2021)0400),

⁽¹⁾ Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 64 z 4.3.2006, s. 37.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 372 z 27.12.2006, s. 19.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 435 z 23.12.2020, s. 1.

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

- uwzględniając sprawozdanie Komisji z 11 października 2021 r. w sprawie wykonania dyrektywy Rady 91/676/EWG dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, przygotowane na podstawie sprawozdań państw członkowskich za okres 2016–2019 (COM(2021)1000);
- uwzględniając swoją rezolucję z 17 grudnia 2020 r. w sprawie wdrażania unijnego prawodawstwa dotyczącego wody ⁽⁷⁾,
- uwzględniając art. 227 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że do Komisji Petycji wpłynęło szereg petycji, których autorzy wyrażają obawy dotyczące zanieczyszczenia jednolitych części wód azotanami i zgłaszają przypadki łamania odpowiednich przepisów UE o ochronie środowiska; mając na uwadze, że wpłynęły do niej również petycje dotyczące problemów z systemami pomiaru stężenia azotanów w poszczególnych państwach członkowskich oraz trudności w prawidłowym pomiarze stężenia azotanów w wodach europejskich i w uzyskaniu ogólnego obrazu sytuacji w UE;
- B. mając na uwadze, że stan wielu jednolitych części wód w UE pogorszył się z powodu nadmiernej eksploatacji i zanieczyszczenia lub nie spełniają one jeszcze wymogów art. 4 ramowej dyrektywy wodnej;
- C. mając na uwadze, że niektóre regiony UE są szczególnie narażone na tego rodzaju zanieczyszczenia z powodu ich charakterystyki geograficznej i skutków zmiany klimatu;
- D. mając na uwadze, że nadmiar azotanów należy do głównych przyczyn szkodliwego zanieczyszczenia wód w UE z powodu akumulacji azotu i fosforu z nawozów naturalnych pochodzenia zwierzęcego i z nawozów nieorganicznych;
- E. mając na uwadze, że azot to składnik odżywczy ważny dla wzrostu roślin i upraw; mając na uwadze, że jego wysokie stężenie w wodzie jest szkodliwe dla ludzi i przyrody; mając na uwadze, że azotany prowadzą do wyczerpania tlenu i eutrofizacji, co zagraża zarówno zdrowiu ludzi, jak i ekosystemom; mając na uwadze, że azotany niosą istotne konsekwencje gospodarcze, gdyż powodują konieczność oczyszczania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz transportu wody słodkiej dla społeczności i sektorów gospodarki zależnych od wód, w których występuje zanieczyszczenie;
- F. mając na uwadze, że w latach 2016–2019 w państwach członkowskich w 14,1 % wód gruntowych nadal przekroczone były stężenia azotanów dopuszczalne dla wody pitnej; mając na uwadze, że w UE za eutroficzne uznano: 81 % wód morskich, 31 % wód przybrzeżnych, 36 % rzek i 32 % jezior; mając na uwadze, że w latach 2012–2015 i 2016–2019 łączna powierzchnia stref zagrożonych zanieczyszczeniem azotanami (licząc wraz z państwami członkowskimi zgłaszającymi dane dla całego terytorium łącznie) wzrosła o 14,4 %; mając na uwadze, że Komisja zauważyła, iż eutrofizacji nie uwzględni się dostatecznie przy wyznaczaniu obszarów zanieczyszczonych azotanami;
- G. mając na uwadze, że dane o jakości wody 30 lat po przyjęciu dyrektywy azotanowej pokazują, iż poziom jej wdrożenia i egzekwowania nadal nie jest wystarczający do osiągnięcia jej celów i odpowiednich celów ramowej dyrektywy wodnej;
- H. mając na uwadze, że wiele państw członkowskich nadal odnotowuje niską jakość wody na swoim terytorium i systemowe problemy w zarządzaniu stratami substancji biogennej z rolnictwa, a w niektórych innych państwach członkowskich występują obszary, na których nie zajęto się odpowiednio problemem zanieczyszczenia;
- I. mając na uwadze, że mimo przyjętych środków postępy w całej UE od 2012 r. są powolne; mając na uwadze, że nieprzestrzeganie dyrektywy azotanowej przez państwa członkowskie wynika najczęściej z niedostatecznej stabilności sieci monitorowania oraz z niedociągnięć w wyznaczaniu stref zagrożenia i wdrażaniu programów działania;
- J. mając na uwadze, że systemy i normy pomiaru stężenia azotanów różnią się w poszczególnych państwach członkowskich; mając na uwadze, że oznacza to, iż wyników tych pomiarów nie można łatwo porównać, co może prowadzić do problemów w obszarze konkurencji w rolnictwie unijnym, a zatem do zakłóceń na rynku wewnętrznym;
- K. mając na uwadze, że w Europejskim Zielonym Ładzie przewiduje się zmniejszenie strat substancji biogennej o 50 % do 2030 r.;
- L. mając na uwadze, że zgodnie z dyrektywą azotanową państwa członkowskie muszą wskazać i prawidłowo wyznaczyć strefy narażone na zanieczyszczenie azotanami, by skutecznie zwalczać zanieczyszczenie azotanami na swoim terytorium;

⁽⁷⁾ Dz.U. C 445 z 29.10.2021, s. 126.

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

- M. mając na uwadze, że eutrofizacja powoduje niepokojącą utratę różnorodności biologicznej, a w niektórych przypadkach nawet trudne do naprawienia tragedie środowiskowe w ekosystemach o wysokiej wartości środowiskowej;
- N. mając na uwadze, że skala problemów związanych z zanieczyszczeniem wody przez niewłaściwe stosowanie azotanów w przemyśle rolnym oraz przez azotany ze źródeł komunalnych, na przykład z oczyszczalni ścieków, zagraża przetrwaniu niektórych ekosystemów europejskich;
- O. mając na uwadze, że wiele komunalnych oczyszczalni ścieków nie spełnia obowiązujących wymogów;
1. przypomina, że zgodnie z ramową dyrektywą wodną wszystkie europejskie wody powierzchniowe muszą osiągnąć dobry stan najpóźniej do 2027 r.; ubolewa, że połowa jednolitych części wód UE nadal nie osiągnęła dobrego stanu, a zanieczyszczenie azotanami to nadal jedna z największych presji na środowisko wodne;
  2. zauważa, że dyrektywa azotanowa pozostaje kluczowym instrumentem ochrony europejskich jednolitych części wód; wyraża zaniepokojenie jej niewłaściwym wdrażaniem, niewystarczającym egzekwowaniem i powszechnym stosowaniem wyłączeń przez państwa członkowskie; zauważa też powolne postępy od czasu jej przyjęcia w 1991 r.;
  3. podkreśla, że trzeba zintensyfikować rozwiązywanie problemu eutrofizacji wód słodkich i słonych spowodowanej azotem i fosforem z wszelkich źródeł, zwłaszcza ze źródeł rolniczych i komunalnych, takich jak oczyszczalnie ścieków oraz nieoczyszczone lub niewłaściwie oczyszczone ścieki; zwraca się do Komisji, by w przyszłym planie działania dotyczącym zintegrowanej gospodarki składnikami odżywczymi, zapowiadany na 2022 r., zaproponowała ambitne środki w tym zakresie;
  4. podkreśla, że potrzebujemy pełnej wiedzy o sytuacji w każdym państwie członkowskim i na szczeblu europejskim; uważa, że stosowanie różnych systemów pomiarowych w poszczególnych państwach członkowskich może utrudnić rozwiązanie problemu zanieczyszczenia wód azotanami na szczeblu europejskim; wzywa Komisję do zagwarantowania porównywalności pomiarów stężenia azotanów i oceny eutrofizacji we wszystkich państwach członkowskich; jest zdania, że systemy pomiaru stężenia azotanów i oceny eutrofizacji, a zwłaszcza lokalizację punktów pomiarowych, należy ujednoczyć na szczeblu UE; zachęca Komisję, by udzieliła państwom członkowskim wsparcia technicznego w tym procesie, udoskonalając wytyczne i analizując stosowanie systemów monitorowania przez państwa członkowskie; podkreśla, że potrzebujemy jednolitego systemu pobierania próbek i wykonywania analiz, by zapewnić porównywalność zmierzonych wartości;
  5. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia pełnej przejrzystości i publicznego dostępu do modelowania oraz podstawowych decyzji i założeń przyjętych w celu oszacowania emisji azotu;
  6. podkreśla, że środki niezbędne do zapewnienia ochrony jakości wody i przeciwdziałania zanieczyszczeniu azotanami trzeba opracowywać i przyjmować na podstawie danych o jakości wody, a nie na podstawie szacunków modelowych, które mogą być tylko dodatkowym źródłem informacji przy doborze ukierunkowanych środków;
  7. uważa, że terminowe i merytoryczne doskonalenie wszystkich odpowiednich środków mających zapewnić dobrą jakość wody ma pierwszorzędne znaczenie, ponieważ obserwowane obecnie tendencje wskazują, iż potrzebna jest dogłębna zmiana, by osiągnąć cele ramowej dyrektywy wodnej dotyczące dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód;
  8. wzywa Komisję, by odpowiednio zajęła się wszystkimi przypadkami nieprzestrzegania dyrektywy azotanowej, w pełni uwzględniając coraz bogatsze dane i informacje przekazywane przez obywateli, oraz by zapewniła pełną przejrzystość swoich działań ogólnych skierowanych przeciwko państwom członkowskim nieprzestrzegającym przepisów, z myślą o ochronie praw obywateli i ich zdolności do pełnego czerpania korzyści z przepisów unijnych; w związku z tym wzywa Komisję, by zdecydowanie lepiej wykorzystywała swoje uprawnienia do egzekwowania prawa, w tym przez skuteczne i terminowe wszczynanie postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, aby zagwarantować, że państwa członkowskie prawidłowo wyznaczają strefy narażone na zanieczyszczenia azotanami oraz właściwie ustanawiają i wdrażają wszystkie odpowiednie środki w programach działania dotyczących azotanów;
  9. ubolewa, że w latach 2016–2019 postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z nieprzestrzeganiem dyrektywy azotanowej toczyły się przeciwko dziesięciu państwom członkowskim; wzywa państwa członkowskie, by pilnie zajęły się już istniejącym zanieczyszczeniem wody i zapobiegały ryzyku dalszego zanieczyszczenia dzięki lepszemu wyznaczaniu stref podatnych na zagrożenia zgodnie z dyrektywą azotanową oraz poprawie programów działania w celu pełnego wdrożenia i egzekwowania środków przyjętych na mocy tej dyrektywy; ponadto wzywa państwa członkowskie, by włączały cele dotyczące wody do innych obszarów polityki;

Wtorek, 5 kwietnia 2022 r.

10. zwraca uwagę, że zmiana klimatu i zwiększone opady mogą prowadzić do powodzi i wymywania substancji biogenych; ubolewa, że w obecnych programach działania nie uwzględnia się odpowiednio tych zagrożeń; wzywa państwa członkowskie, by pamiętały o tych prognozach i zagrożeniach podczas przeglądu swoich programów działania, zgodnie z zasadą ostrożności;
  11. zwraca uwagę, że trzeba wspierać wprowadzanie innowacji pozwalających zwiększyć wydajność i stosować dobre praktyki rolne, i uznaje konieczność usuwania nieefektywności, prowadzącej do nadmiernego stosowania wody, nawozów, pestycydów i antybiotyków;
  12. przypomina, że trzeba przechodzić na rolnictwo zrównoważone środowiskowo, by eliminować zanieczyszczenie substancjami biogenymi i wspierać wdrażanie dobrych praktyk środowiskowych, w tym przez właściwe wykorzystanie wszystkich odpowiednich narzędzi wspólnej polityki rolnej, funduszy strukturalnych i innych programów UE, na przykład programu LIFE; podkreśla znaczenie innowacyjnych praktyk, takich jak odzyskiwanie azotu z obornika, dla zmniejszenia zanieczyszczenia i minimalizowania wymywania substancji biogenych do środowiska; wzywa Komisję do finansowania w programie „Horyzont Europa” programów badawczych służących poszukiwaniu inteligentnych i innowacyjnych rozwiązań problemu zanieczyszczenia substancjami biogenymi w UE;
  13. uważa, że rozporządzenie jest odpowiednim instrumentem prawnym do zapewnienia ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzenia rolniczego oraz do jednolitego egzekwowania celów dotyczących jakości wody w całej UE zgodnie z celami Europejskiego Zielonego Ładu;
  14. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Komisji Europejskiej, Radzie oraz rządóm i parlamentom państw członkowskich.
-